

نقدی بر رسائل اخوان الصفاء از منظر ویژگی‌های دائره‌المعارفی آن

حیدر مختاری^۱، محمدمهدی روشن چسلی^۲، عباس رهبری^۳

^۱ دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

^۲ استادیار گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

^۳ دکتری و عضو گروه معارف اسلامی دانشگاه فرهنگیان، ایران

چکیده

با وجود تحقیقات زیاد در باب اخوان الصفاء و نیز رسائل فلسفی و دائره‌المعارف گونه آنان، ویژگی‌های دائره‌المعارفی این رسائل چندان نقد و بررسی نشده است. این مقاله با روش نظری، تحلیلی به بررسی، مرور و تحلیل متن رسائل و واکاوی ویژگی‌های دائره‌المعارفی آن‌ها پرداخته است. طبق نتایج حاصل، رسائل از نظر جامعیت و شمول دانشی منطبق بر اصول دائره‌المعارف نویسی متداول است؛ اما از نظر ترتیب علوم، طیف مخاطبان و دسترس‌پذیری عموم چندان با این معیارها منطبق نیست. بررسی رسائل از نظر گردآوری جمعی و تشکیل محفل‌های علمی برای گنجاندن مطالب در آن‌ها مستحق بررسی بیشتری است.

واژه‌های کلیدی: رسائل، اخوان الصفاء، ویژگی‌های دائره‌المعارفی، نقد، دائره‌المعارف‌ها

مطالعات تاریخ و تمدن ایران و اسلام

دوره ۶، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰، صفحات ۱۸-۱۲